

Stigende ulighed

Kontanthjælpsloftet sætter tryk på fattigdomsudviklingen

Kontanthjælpsloftet og integrationsydelsen vil kraftigt øge antallet af fattige i Danmark og vil næsten fordoble antallet af fattige børn. Det skyldes, at kontanthjælpsloftet er særligt hårdt ved børnefamilier. Enlige med børn er den forsørgergruppe, der vil blive hårdest ramt på pengepungen. En enlig kontanthjælpsmodtager med 3 børn og en husleje på 8.000 kr. om måneden vil miste godt 5.000 kr. af det månedlige rådighedsbeløb på kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen.

af Analysechef Jonas Schytz Juul

27. november 2016

Analysens hovedkonklusioner

- Kontanthjælpsloftet trådte i kraft d. 1. oktober og ramte i samme måned omkring 33.000 personer, hvoraf mange har børn. Alene i oktober blev 43.500 børn ramt af det nye kontanthjælpsloft.
- Jo flere børn og jo højere boligudgifter de har, des mere vil rådighedsbeløbet skrumpe. Enlige med 3 børn og en husleje på 8.000 kr. mister 5.100 kr. af det månedlige rådighedsbeløb på kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen. Det svarer til en reduktion på 30 pct.
- Kontanthjælpsloftet vil sammen med integrationsydelsen næsten fordoble antallet af fattige børn i Danmark. Fra ca. 8.000 i dag til ca. 15.000 børn.

Kontakt

Analysechef
Jonas Schytz Juul
Tlf. 33 55 77 22
Mobil 30 29 11 07
jsj@ae.dk

Kommunikationskonsulent
Sarah Steinitz
Tlf. 33 55 77 16
Mobil 28 68 34 60
ss@ae.dk

7 ud af 10 ramte har børn

Kontanthjælpsloftet trådte i kraft d. 1. oktober og ramte i samme måned omkring 33.000 personer, hvoraf mange har børn. Alene i oktober blev 43.500 børn ramt af det nye kontanthjælpsloft.

Det skyldes, at loftet er skruet sammen, så det især rammer børnefamilier, da mange af de tilskud og støtteordninger, man kan få – uanset om man er på kontanthjælp eller ej – knytter sig, om man har børn. Kontanthjælpsloftet sætter et loft over, hvor meget man kan få i støtte og tilskud ved siden af kontanthjælpen.

Før loftet trådte i kraft lavede man fra ministerielt hold et estimat over, hvilke grupper der ville blive ramt. AE har på baggrund af ministeriets tal og karakteristikaene på de nuværende modtagere af kontanthjælp lavet beregninger på individniveau af, hvem det mere konkret er, der bliver ramt af det nye loft.¹ Hvor mange er enlige? Par? Hvor mange har børn?

Beregningerne bygger på modelberegninger og er derfor behæftet med usikkerhed. Se mere om metoden i boks 1.

Boks 1. Metode

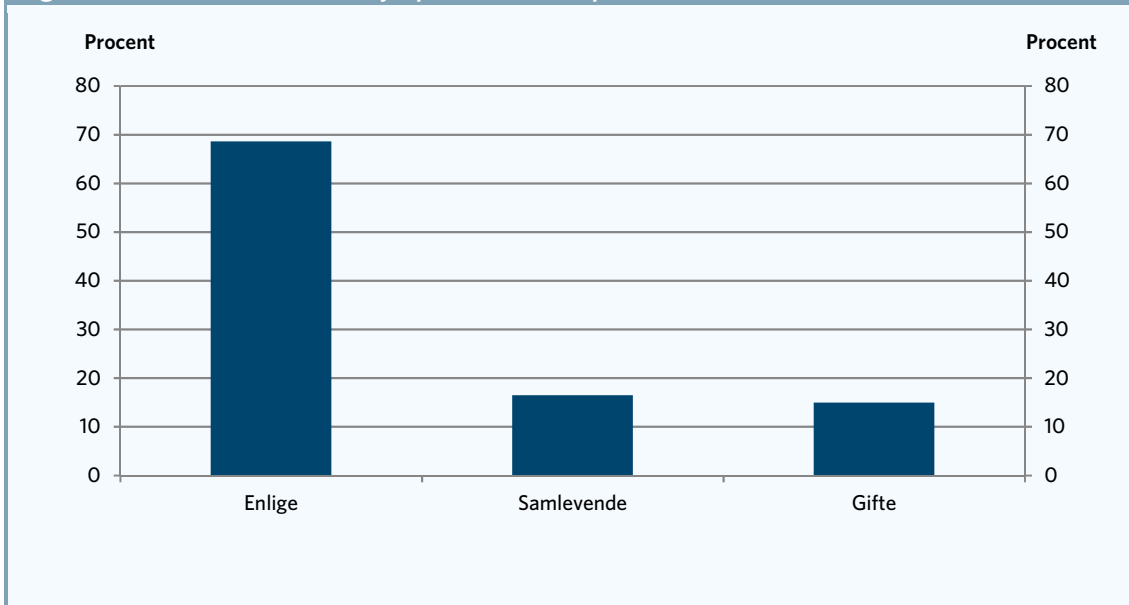
Konsekvenserne af kontanthjælpsloftet er beregnet ud fra lovmodellens datagrundlag for 2013. På baggrund af detaljerede oplysninger om kontanthjælp, familieforhold, boligstøtte, særlig støtte og indkomstforhold bliver der for hver kontanthjælpsmodtager i hver måned beregnet, om vedkommende er over eller under kontanthjælpsloftet. Er man over kontanthjælpsloftet bliver boligstøtten og den særlige støtte reduceret ind til man er på niveau med kontanthjælpsloftet.

AE's beregninger er skaleret således de rammer Beskæftigelsesministeriets tal på familietyperiveau. Antallet af ramte fuldtidspersoner svarer altså præcist til Beskæftigelsesministeriets beregninger på familietyperiveau.

Beregningerne viser, at mere end to-tredjedele af dem, der berøres af det nye kontanthjælpsloft, er enlige. Den resterende tredjedel næsten ligeligt fordeler sig mellem samlevende og gifte par, jf. figur 1.

¹ Det er ikke muligt at bruge registerdata til at skønne over, hvem der berøres af 225-timers reglen bl.a. fordi personer med begrænset arbejdsevne undtages af reglen. Da dette beror på vurderinger i kommuner, er det ikke muligt via registerdata at regne på, hvem der skal opfylde 225-timersreglen, og hvem der skal undtages. Dertil er det også muligt, at få forlænget perioden på 12 måneder, hvor 225-timers reglen ellers skal være opfyldt. Beskæftigelsesministeriet oplyser fx. i sit svar til Folketinges Beskæftigelsesudvalg d. 18. januar 2016 på svar til spørgsmål 125 at "Det ikke muligt ved konkrete registerudtræk at identificere personer, der berøres af 225-timers-reglen...". Beskæftigelsesministeriet skønner at cirka 670 par og 7.300 ugifte vil blive berørt, dvs. ca. 8.000 fuldtidspersoner i alt. I et andet svar (spørgsmål 43, 25/2-2016) oplyser Beskæftigelsesministeriet, at antallet af personer, der forventes at blive berørt af 225-timers-reglen berør på et skøn på 12,5% af målgruppen. Skønnet beror på tallene fra sidste gang, man havde en 225-timers regel.

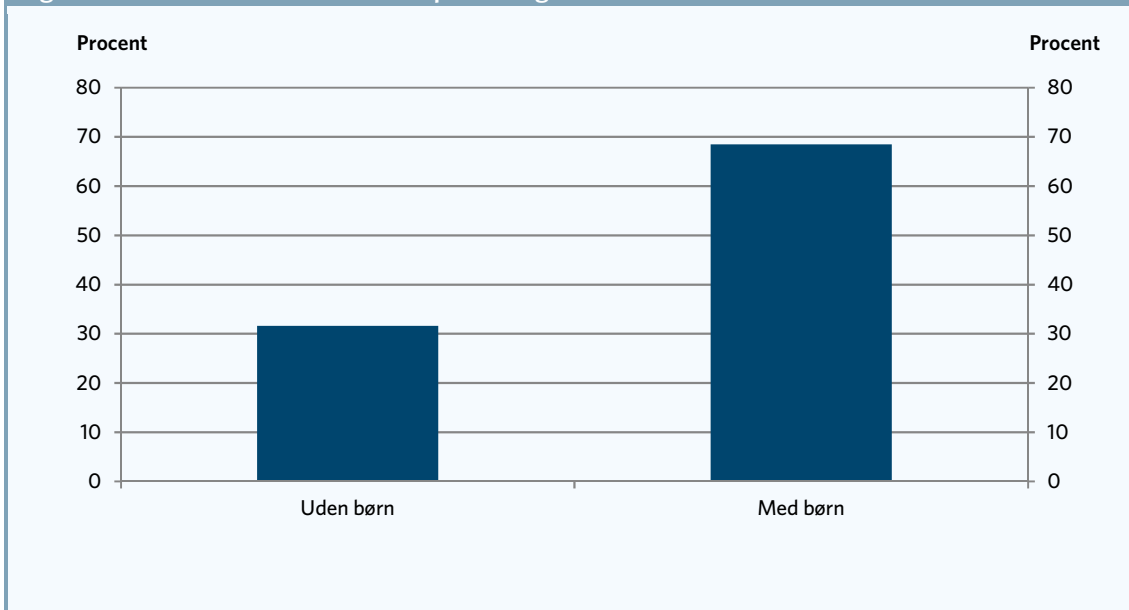
Figur 1. Andele ramt af kontanthjælpsloftet fordelt på civilstatus

Kilde: AE på baggrund af lovmodellens datagrundlag samt Beskæftigelsesministeriet

Samtidig viser beregningerne, at næsten 70 procent af alle de, der berøres af loftet, er forsørgere. Kun omkring en tredjedel af de voksne har ikke børn. Det ses i figur 2.

Figur 2. Andele ramt af loftet fordelt på forsørgerstatus

Anm.: Forsørgerstatus er opgjort i forhold til biologiske børn.

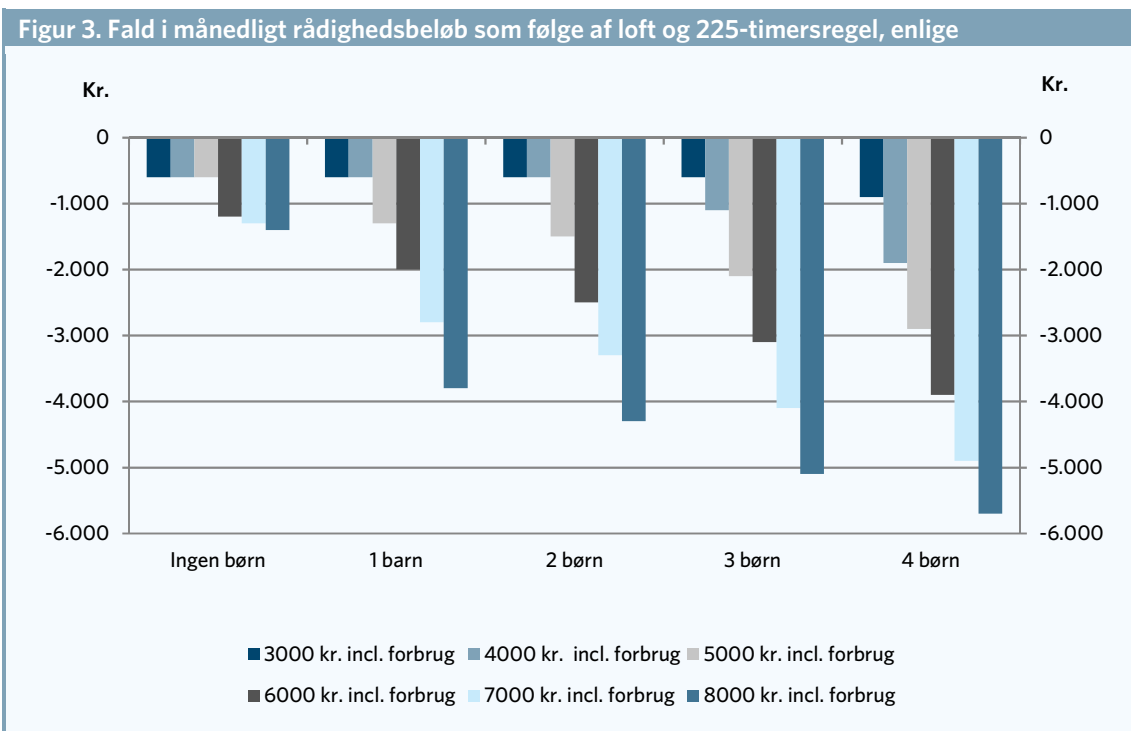
Kilde: AE på baggrund af lovmodellens datagrundlag samt Beskæftigelsesministeriet.

Kontanthjælpsloftet fælder enlige forældres økonomi

Hvor mange penge den enkelte familie mister, afhænger nøje af familiens sammensætning og situation. Antallet af børn og boligudgifter er nogle af de vigtigste parametre, men også børnenes aldre og andre familiemæssige forhold har betydning. I det følgende har vi ved hjælp af familietypeberegninger undersøgt, hvordan forskellige familiers økonomi rammes af det nye kontanthjælpsloft og indførelsen af 225-timersreglen, når man tager højde for både antallet af børn og boligudgifterne.

Enlige kontanthjælpsmodtagere, der rammes af kontanthjælpsloftet og ikke lever op til kravet om 225 timers arbejde i løbet af et år, vil få reduceret deres månedlige rådighedsbeløb markant. Jo flere børn og jo højere boligudgifter de har, des mere vil rådighedsbeløbet skrumpes.

Figur 3 viser den månedlige reduktion i de enlige kontanthjælpsmodtageres rådighedsbeløb efter skat og boligudgifter² som følge af kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen. Som det ses, mister enlige på kontanthjælp uden børn mellem 600 kr. til 1.400 kr. om måneden, hvis de ikke opfylder timereglen og som følge af loftet. Enlige med børn og boligudgifter på 6.000 kr. om måneden mister mellem 2.000-4.000 kr. pr. måned afhængigt af antallet af børn. På årsbasis svarer det til en årlig reduktion i familiens rådighedsbeløb på 24.000 kr. og op til 48.000 kr. Ved boligudgifter på 7-8.000 kr. månedligt er det månedlige tab 4-6.000 kr. pr. måned alt afhængigt af antallet af børn. Da vil tabet på årsbasis udgøre mellem 48.000 og 68.000 kr.

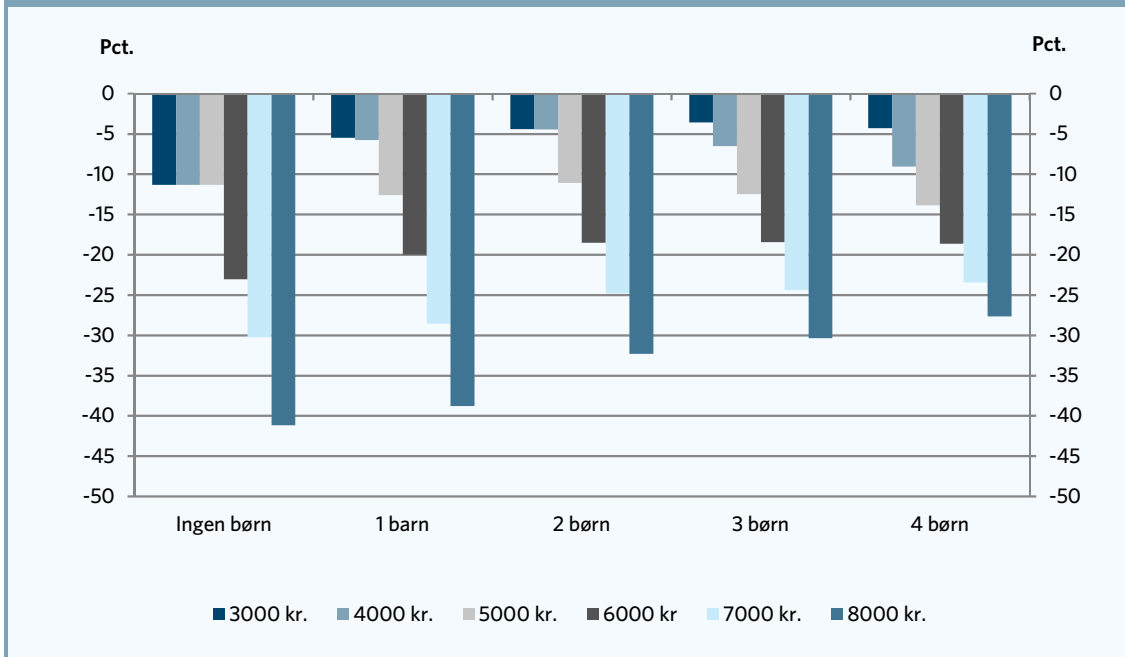
Anm.: Kontanthjælpsmodtageren er over 30 år. Huslejen er inkl. forbrug til el, varme og vand. Det forudsættes endvidere, at enlige uden børn bor til leje i en lejlighed på 45 m², mens alle andre familietyper forudsættes at bo til leje i en lejlighed på 100 m². I familier med 1 barn forudsættes, at barnet er 5 år, i familier med 2 børn er børnene hhv. 5 og 10 år, i familier med 3 børn er børnene 5, 10 og 14 år og i familier med 4 børn er børnene 1, 5, 10 og 14 år. Huslejen udgør forskellen mellem de samlede boligudgifter og udgifter til el, vand og varme. Beregningerne er foretaget på december 2015-versionen af Beskæftigelsesministeriet.

Kilde: AE pba. svar til Folketingets Beskæftigelsesudvalg (stillet 15. februar 2016, spørgsmål nr. 41).

Figur 4 viser, hvor meget familierne mister i forhold til det samlede rådighedsbeløb. Selvom enlige uden børn i kroner og øre ser ud til at miste markant mindre end enlige med børn, så svarer de 600-1.400 kr., som enlige uden børn mister hver måned, til en reduktion på op til omkring 40 procent af rådighedsbeløbet. Enlige med børn med månedlige boligudgifter på under 6.000 kr. mister op til 10-15 procent af deres rådighedsbeløb, mens enlige med børn, der har en bolig, der koster 6.000 kr. om måneden eller mere, vil miste 18-39 procent af deres rådighedsbeløb.

² Boligudgifter dækker over husleje samt udgifter til el, varme og vand (sidstnævnte ligger typisk på 750-1.300 kr. pr. måned). Boligstørrelse ligger på 45 kvm. for enlige uden børn eller 100 kvm. for andre. Der forudsættes af BM månedlige udgifter til el, vand og varme på hhv. 756, 1.069, 1.069, 1.129 og 1.188 kr. for enlige med 0,1,2,3 og 4 børn, og månedlige udgifter til el, vand og varme på hhv. 1.051, 1.171, 1.171, 1.230 og 1.290 kr. for par med 0,1,2,3 og 4 børn

Figur 4. Procentvis reduktion i rådighedsbeløb som følge af loft og 225-timersregel

Anm.: Kontanthjælpsmodtageren er over 30 år. Huslejen er inkl. forbrug til el, varme og vand. Det forudsættes endvidere, at enlige uden børn bor til leje i en lejlighed på 45 m², mens alle andre familietyper forudsættes at bo til leje i en lejlighed på 100 m². I familier med 1 barn forudsættes, at barnet er 5 år, i familier med 2 børn er børnene hhv. 5 og 10 år, i familier med 3 børn er børnene 5, 10 og 14 år og i familier med 4 børn er børnene 1, 5, 10 og 14 år. Huslejen udgør forskellen mellem de samlede boligudgifter og udgifter til el, vand og varme. Beregningerne er foretaget på december 2015-versionen af Beskæftigelsesministeriet.

Kilde: AE pba. svar til Folketingets Beskæftigelsesudvalg (stillet 15. februar 2016, spørgsmål nr. 41).

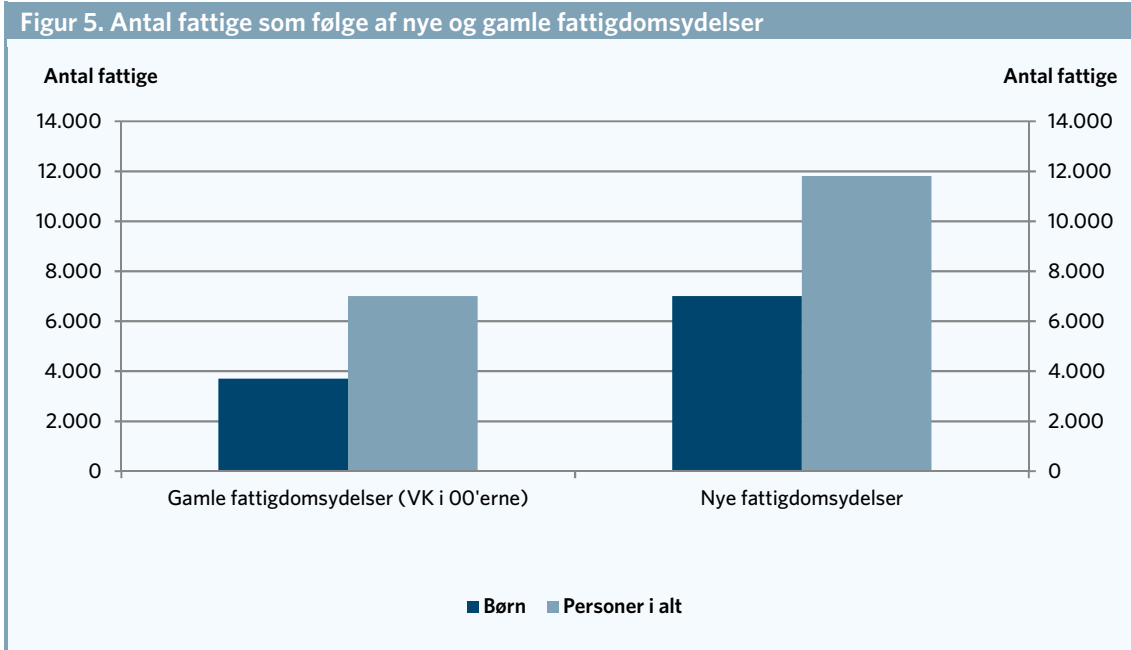
Beregningerne viser altså, at de enliges tab – i absolutte tal – er større, des dyrere boligen er, og des flere børn de har. Men ser man på procenter, altså hvor mange procent af det månedlige rådighedsbeløb, familien mister, er tabet større for enlige uden børn og enlige med kun et barn end for enlige med flere børn.

Stigende fattigdom – også blandt børn

Kontanthjælpsloftet er sammen med integrationsydelsen betydeligt hårdere end de gamle fattigdomsydelser, som VK-regeringen indførte i 00'erne. De nye ydelser vil markant øge i fattigdommen i Danmark.

Figur 5 viser, hvordan de nye fattigdomsydelser – kontanthjælpsloftet og integrationsydelsen – vil forøge fattigdommen i Danmark. Som det ses af figuren, vil regeringens nye fattigdomsydelser sende knap 12.000 personer under fattigdomsgrænsen³. Helt præcis 11.800 personer vil blive fattige, hvoraf 7.000 af dem er børn. Af figuren kan man se, at de nye fattigdomsydelser rammer væsentligt hårdere end de gamle. Næsten dobbelt så mange vil ryge under fattigdomsgrænsen som følge af de nye ydelser sammenholdt med de gamle fra 00'erne.

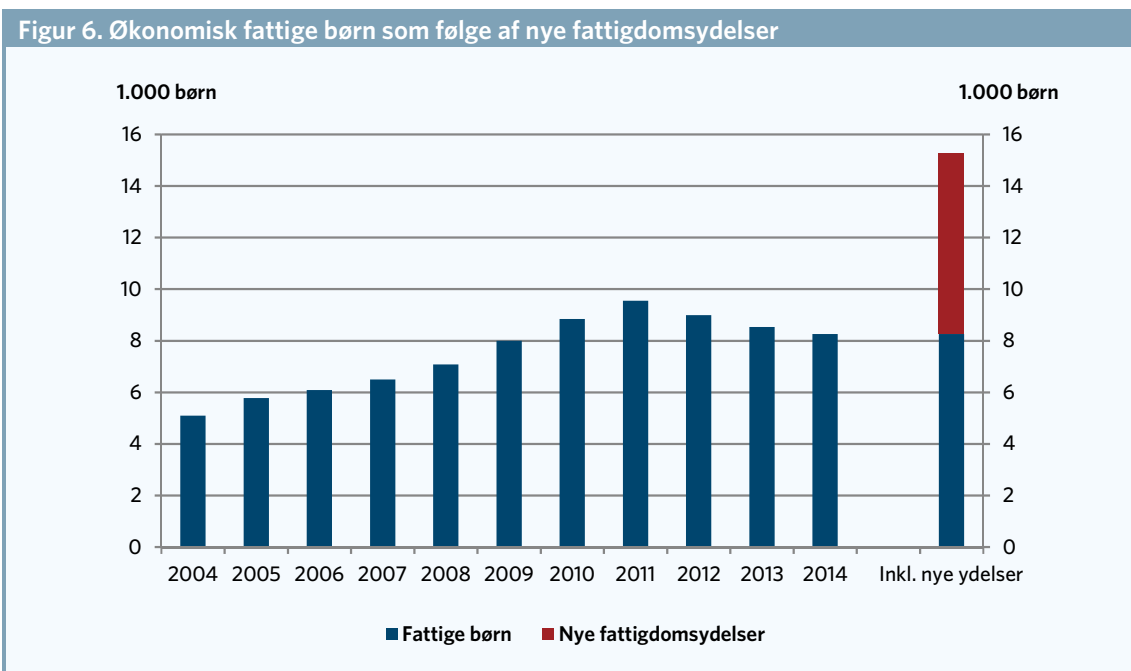
³ Ifølge fattigdomsgrænsen er man fattig, hvis man gennem tre år har en indkomst, der er mindre end halvdelen af medianindkomsten, ikke er på SU eller har en formue på over 100.000 kr.

Anm.: 225-timersreglen er udeladt her.

Kilde: AE pba. Beskæftigelsesministeriets svar til Finansudvalget (spørgsmål 30, stillet d. 3. november 2015) og Økonomi- og Indenrigsministeriet (2015)

Når man ser på, hvordan kontanthjælpsloftet og integrationsydelsen sender folk i fattigdom, kan man ikke undgå at bide mærke i, at en stor andel af dem er børn under 18 år. Med forventning om, at 7.000 flere børn vil blive økonomisk fattige som følge af de nye ydelser, kan vi forvente at se tæt på en fordobling af børnefattigdommen i Danmark. Det fremgår af figur 6, som viser udviklingen i antallet af fattige børn siden 2004. Den røde søjle angiver, hvor mange børn der vil forventes at blive fattige som følge af nye fattigdomsydelser.

Anm: Antallet af økonomisk fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Økonomisk fattige er afgrænset ud fra definitionen beskrevet i boks 2.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Beskæftigelsesministeriet.

Boks 2. Fattigdomsgrænsen

Fattigdomsgrænsen blev vedtaget i 2013 på baggrund af ekspertudvalgets anbefalinger og efter inspiration fra bl.a. OECD og EU. Ifølge fattigdomsgrænsen er man fattig, hvis man gennem tre år i træk har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten (se nedenfor), ikke har formue på over 100.000 kr. og ikke er studerende. Personer under fattigdomsgrænsen er her betegnet som "økonomisk fattige".

Personer, som falder fattigdomsgrænsen i et enkelt år, betegner vi som "étårs-fattige". Forskellen på de to begreber er altså, at økonomisk fattigdom opgøres over et 3-årigt sigte, mens étårs-fattige optælles for året.

Fattigdomsgrænsen er formelt blevet afskaffet af Venstre-regeringen, men selv om man har afskaffet måleinstrumentet og dermed ikke længere er forpligtet til at opgøre fattigdom, eksisterer problemet stadigvæk. I AE fortsætter vi med at sætte tal på antallet af fattige i Danmark.

Medianindkomsten

Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten og nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korrigeret for stordriftsfordele i familier med flere familiemedlemmer.

Fattigdomsgrænsen i kroner og øre

Hvornår en familie konkret vil ryge ned under fattigdomsgrænsen, afhænger af familietypen. For en enlig person er fattigdomsgrænsen på 108.100 kr. efter skat om året eller 9.000 kr. om måneden. Det er opgjort efter skat og skal dække alle udgifter til fx bolig, mad, forsikringer, tøj, medicin, transport, reparationer, fritid osv. Af tabellen herunder fremgår fattigdomsgrænserne for forskellige familier.

Fattigdomsgrænsen for forskellige familietyper

Antal personer i familien	Grænse pr. familie pr år	Grænse pr. person pr. år	Grænse pr. person pr. måned
1 person	108.100	108.100	9.000
2 personer	163.800	81.900	6.800
3 personer	209.000	69.700	5.800
4 personer	248.300	62.100	5.200
5 personer	283.900	56.800	4.700
6 personer	316.700	52.800	4.400

Anm: Opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.